

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 101/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) až d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 143/05 v súvislosti s nedoručením obžaloby a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. decembra 2008 doručená sťažnosť J. M., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) až d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina

(ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 143/05 v súvislosti s nedoručením obžaloby.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný na základe obvinení vznesených vyšetrovateľom Okresného úradu vyšetrovania Policajného zboru Žilina uznesením z 12. marca 2002 pre trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v znení účinnom do 31. augusta 2002 (ďalej len „Trestný zákon“) a uznesením z 10. apríla 2002 pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 a ods. 2 písm. d) Trestného zákona v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: OÚV-309/10-ZA-2002.

Okresnému súdu podal 23. augusta 2005 prokurátor Okresnej prokuratúry Martin v uvedenej veci obžalobu proti sťažovateľovi. Okresný súd doručil sťažovateľovi predvolanie z 21. októbra 2008 na hlavné pojednávanie v jeho veci vedenej pod sp. zn. 5 T 543/05, ktoré bolo nariadené na 19. december 2008, a zároveň sťažovateľa vyzval na *„vykonanie dôkazov, prípadne vypočutie svedkov, ak to sťažovateľ pokladá za súčasť obhajoby“*.

Hlavné pojednávanie konané 19. decembra 2008 bolo okresným súdom odročené na 30. január 2009, pretože *„sťažovateľ ani jeho právny zástupca nemali doručený odpis obžaloby a teda nemohli a nemali ako si pripraviť obhajobu, keďže nevedeli z akých trestných činov je sťažovateľ obžalovaný“*. Odpis obžaloby bol následne súdnym doručovateľom po skončení tohto hlavného pojednávania doručený sťažovateľovi i jeho právnenmu zástupcovi.

V dôsledku uvedeného postupu okresného súdu došlo podľa sťažovateľa k porušeniu jeho práva na obhajobu, pretože mu tento súd nedal možnosť a čas potrebný na prípravu obhajoby na hlavné pojednávanie, ktoré bolo 19. decembra 2008.

Podľa sťažovateľa nedoručením obžaloby jemu a jeho právnenmu zástupcovi najneskôr pred uskutočnením hlavného pojednávania 19. decembra 2008 došlo zo strany

okresného súdu k porušeniu sťažovateľových základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv zaručených v čl. 6 ods. 3 písm. b) až d) dohovoru.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) až d) dohovoru boli okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 143/05 porušené, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 9 958 € (300 000 Sk), ako aj náhradu trov konania.

Sťažovateľ zároveň ústavný súd požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy má obvinený právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b), c) a d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;

d) vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) až d) dohovoru postupom okresného súdu v konaní v jeho veci. K porušeniu označených práv malo dôjsť v dôsledku nedoručenia odpisu obžaloby sťažovateľovi a jeho právnomu zástupcovi pred uskutočnením hlavného pojednávania 19. decembra 2008.

II.A K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) až d) dohovoru

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo

právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku obvinený sa môže od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odopriet' vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní a súd povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť vrátane významu priznania a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 243 ods. 2 Trestného poriadku pri predbežnom prejednaní obžaloby preskúma súd obžalobu a zákonnosť dôkazného materiálu. Predseda senátu alebo ním poverený člen senátu podá správu, či obžaloba bola doručená oprávneným osobám a zameria sa na otázky, ktoré treba riešiť.

Podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku po predbežnom prejednaní obžaloby súd obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby.

Podľa § 315 Trestný poriadku o odvolaní proti rozsudku okresného súdu rozhoduje krajský súd.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo.

Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že namietané procesné pochybenie okresného súdu mal možnosť sťažovateľ namietat' realizujúc aktívne svoje právo obhajoby v konaní pred okresným súdom a následne v prípade jeho neodstránenia okresným súdom aj v rámci odvolacieho konania pred príslušným krajským súdom, v právomoci ktorého by bolo posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu, ako aj posúdenie prípadných procesných pochybení okresného súdu.

Sťažovateľ teda realizáciou svojho práva na obhajobu v priebehu trestného konania vedeného proti nemu mal možnosť účinným spôsobom namietat' porušenie svojich v sťažnosti označených práv pred všeobecnými súdmi, a preto ústavný súd jeho sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Nad rámec odôvodnenia ústavný súd uvádza, že zo spisového materiálu v predmetnej veci je zrejmé, že sťažovateľ rovnakú argumentáciu, ktorú uplatil v konaní pred ústavným súdom, predložil prostredníctvom svojho právneho zástupcu aj v rámci svojej obhajoby v konaní pred okresným súdom, ktorý následne po jej predložení odročil hlavné

pojednávane z 19. decembra 2008 a krátkou cestou doručil odpis obžaloby sťažovateľovi i jeho právnomu zástupcovi. Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľ už v predmetnom konaní dosiahol nápravu porušovania jeho v sťažnosti označených práv.

II.B K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy

Podľa názoru ústavného súdu medzi konaním namietaným sťažovateľom v jeho sťažnosti (nedoručenie odpisu obžaloby pred uskutočnením hlavného pojednávania okresným súdom) a namietaným porušením základného práva neexistuje príčinná súvislosť, a preto bolo sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

II.C Záver

Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 tohto zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2009